

REFLECȚII PRIVIND MANDATUL EUROPEAN DE ARESTARE

lect. univ. dr. **Mihaela Pătrăuș**
Universitatea din Oradea

Abstract:

Noua dimensiune a Europei, accentuată de dispariția frontierelor interne, scoate în evidență pericolul fenomenului criminalității, în special a celei organizate, precum și dificultățile întâlnite de specialiști pentru a răspunde eficient așteptărilor cetățenilor și nevoilor statelor în condiții de securitate.

În fața problematicii vaste ridicate de acest flagel, statele membre trebuie să pună la punct răspunsuri adaptate și rapide. Criminalitatea organizată nu trebuie să profite de construcția europeană pentru a se distanța de sistemul judiciar, astfel că, este necesară adoptarea unor mijloace juridice eficiente, pentru ca Statele să poată lupta împotriva fenomenului infracțional, în cadrul unui veritabil spațiu judiciar

I. Scurt itinerar introductiv

Noua dimensiune a Europei, accentuată de dispariția frontierelor interne, scoate în evidență pericolul fenomenului criminalității, în special a celei organizate, precum și dificultățile întâlnite de specialiști pentru a răspunde eficient așteptărilor cetățenilor și nevoilor statelor în condiții de securitate.

În fața problematicii vaste ridicate de acest flagel, statele membre trebuie să pună la punct răspunsuri adaptate și rapide. Criminalitatea organizată nu trebuie să profite de construcția europeană pentru a se distanța de sistemul judiciar, astfel că, este necesară adoptarea unor mijloace juridice eficiente, pentru ca Statele să poată lupta împotriva fenomenului infracțional, în cadrul unui veritabil spațiu judiciar european.

Construcția acestui spațiu presupune o într-ajutorare acerbă între statele membre în domenii ca extrădarea, asistența judiciară în materie penală etc. Ea implică o apropiere, chiar o aproximare a legislațiilor penale a statelor pentru a se ajunge la definiții uniforme ale infracțiunilor grave cu caracter infracțional. De asemenea, ea trebuie să creeze condiții pentru evitarea dezvoltării unor sanctuare în anumite domenii, ca de exemplu spălarea banilor proveniți din infracțiune.

Urmărind linia trasată de Tratatul de la Maastricht, care a pus bazele cooperării în domeniile justiției și afacerilor interne în sânul Uniunii Europene, Tratatul de la Amsterdam a creat un cadru instituțional pentru a aprofunda acțiunea statelor membre în domeniile de cooperare polițienească și judiciară.

Obiectivul declarat al Tratatului de la Amsterdam este de a oferi cetățenilor un nivel ridicat de protecție într-un spațiu de libertate, securitate și justiție¹.

Libertatea presupune existența unui spațiu judiciar comun, în care cetățenii statelor membre să poată să se adreseze justiției în unul din statele Uniunii Europene ca și în propria țară. Totodată, se reclamă a fi eliminată posibilitatea ca infractorii să exploateze diferențele dintre sistemele judiciare ale statelor și de aceea se impune ca hotărârile judecătorești să fie recunoscute și executate în străinătate fără formalitățile prevăzute de convențiile clasice privind asistența judiciară internațională.

În cadrul Consiliului European de la Tampere² s-a statuat că recunoașterea reciprocă a hotărârilor este piatra unghiulară a cooperării judiciare între statele membre ale Uniunii Europene.

¹ A se vedea art. 41 din Tratatul de la Amsterdam

Cooperarea judiciară în materie penală în cadrul Uniunii Europene se desfășoară la ora actuală în baza instrumentelor comunitare adoptate în temeiul Titlului VI din Tratatul Uniunii Europene care au din ce în ce mai mult la bază principiul recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești. Iniția, în materie, preponderente erau convențiile³, însă în ultimii ani s-a optat pentru soluția adoptării unor decizii- cadru și decizii ale Consiliului, care sunt net avantajoase întrucât nu presupune ratificarea lor de către statele membre (de pildă, Convenția Uniunii Europene de asistență judiciară în materie penală din 29.05.2000 a intrat în vigoare abia în august 2005, deoarece doar atunci s-a îndeplinit condiția celor 8 ratificări) și facilitează armonizarea legislațiilor naționale pe acest segment. Decizia- cadru nr.2000/584/JAI din 13.06.2002 a Consiliului Uniunii Europene privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre ale Uniunii Europene este prima măsură concretă în domeniu. Ea înlocuiește în relația dintre state procedurile clasice de extrădare, evident exceptând cazurile pentru care unele state membre au declarat că vor continua să aplice tratatele de extrădare.

Decizia- cadru, inclusiv procedurile de predare între statele membre ale Uniunii Europene, a fost transpusă de România prin Titlul III al Legii nr.302/2004⁴, astfel cum a fost modificată prin Legea nr.224/2006⁵.

II. Mandatul european de arestare

Mandatul european de arestare constituie prima măsură concretă în aplicarea principiului recunoașterii reciproce a hotărârilor penale, din care Consiliul european de la Tampere a decis să facă piatra unghiulară a cooperării judiciare dintre statele membre ale Uniunii Europene.

A. Definiție

Mandatul european de arestare este o decizie judiciară emisă de autoritatea competentă a unui stat membru al Uniunii Europene, în vederea arestării și predării către un alt stat membru a unei persoane solicitate în vederea efectuării urmăririi penale, a judecării sau în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță privativă de libertate⁶.

Mandatul european de arestare nu se suprapune pe mandatul de arestare preventivă din dreptul intern, întrucât, pe de o parte, mandatul european de arestare este o decizie judiciară care are întotdeauna la bază un mandat de arestare preventivă sau de executare a pedepsei emis în condițiile legii pe plan intern, iar, pe de altă parte, mandatul european de arestare se emite numai atunci când un mandat de arestare preventivă sau de executare a pedepsei nu poate fi adus la îndeplinire în țară, deoarece persoana în cauză se sustrage, aflându-se pe teritoriul unui alt stat membru al Uniunii Europene.

Textul privitor la mandatul european de arestare a fost transpus în legislația internă prin dispozițiile art.77 din Legea nr.302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, modificată și completată prin Legea nr.224/2006.

Din punct de vedere juridic, legiuitorul comunitar în art.1 al.1 din Decizia- cadru nr.584/JAI/13.06.2002 definește noțiunea de mandat european de arestare. Din punct de vedere practic, acesta nu este altceva decât un formular⁷, iar autoritatea judiciară emitentă nu trebuie decât să-l completeze și să-l transmită autorităților de executare, pe una din căile admise de lege.

B. Principiile fundamentale de reglementare

1. În cazul mandatului european de arestare este vorba de o procedură pur judiciară, nemaexistând o etapă administrativă ca și în procedura „clasică”.

2. În temeiul hotărârii judiciare pronunțată de autoritatea judiciară națională competentă, mandatul european de arestare va permite predarea persoanelor solicitate în statul membru.

---

² Consiliul de la Tampere, Finlanda, 15- 16.10.1999

³ A se vedea Convenția europeană de cooperare judiciară în materie penală de la Stasbourg din 20.04.1959 și Protocolul din 17.03.1978; Convenția din 21.03.1983 privind transferul persoanelor condamnate; Convenția de aplicare a acordurilor Schengen din 19.-06.1990.

⁴ Legea nr.302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, publicată în M.Of.nr.594 din 1.07.2004

⁵ Legea nr.225/2006 pentru modificarea și completarea Legii nr.302/2004, publicată în M.Of. nr.534 din 21.06.2006

⁶ A se vedea art.1 alin.1 din Decizia- cadru a Consiliului nr.584/JAI din 13.06.2002 privind mandatul european de arestare

⁷ A se vedea anexa la Legea nr.302/2004, precum și art.79, 82 din Legea nr.224/2006 referitor la conținutul mandatului de arestare și condiții de transmitere a acestuia

Potrivit dispozițiilor art.81 alin.1 lit.a și b din Legea nr.224/2006 mandatul european de aretare se emite pentru extrădarea persoanelor care au săvârșit fapte pedepsite cu o pedeapsă sau cu o măsură de siguranță privativă de libertate egală sau mai mare de 1 an închisoare, sau pentru executarea unor condamnări la o pedeapsă sau la o măsură de siguranță mai mare de 4 luni închisoare.

3. Procedura de transmitere a mandatului european de aretare impune ca termenele scurte să fie respectate. Astfel, hotărârea definitivă care autorizează sau refuză predarea persoanei solicitate trebuie, cu excepția împrejurărilor deosebite, să fie luată într-un termen de maxim 60 zile de la arestarea sa.

4. Dacă sancțiunea ce se poate aplica în statul emitent este închisoarea sau măsura de siguranță privativă de libertate pe o durată de minim 3 ani și s-a comis una din cele 32 infracțiuni prevăzute de art.2 alin.2 din Decizia- cadru⁸, nu se mai verifică dubla incriminare a faptelor.

5. Cetățenia persoanei solicitate nu constituie un motiv obligatoriu de refuz al predării⁹.

6. Prescripția răspunderii penale sau a executării pedepsei constituie un motiv opțional de refuz al predării și poate fi pusă în discuție în situația în care faptele care fac obiectul mandatului european de aretare ar fi fost de competența autorităților judiciare române¹⁰.

C. Câmpul de aplicare a mandatului european de aretare

Mandatul european de aretare se aplică în toate statele membre sub rezerva, pe de o parte, a transpunerii deciziei- cadru în dreptul intern¹¹ și, pe de altă parte, a declarațiilor efectuate eventual de aceste state conform art.32 din Decizia- cadru nr.584/JAI/13.06.2002.

Mandatul european de aretare este aplicabil indiferent de data comiterii faptelor. Totuși, Franța, Italia și Austria au declarat că vor continua să soluționeze conform regulilor extrădării cererile referitoare la faptele săvârșite înainte de data indicată de ele, respectiv 7.08.2002¹².

III. Reglementările naționale referitoare la emiterea mandatului european de aretare de către instanțele române

Sediul materiei, astfel cum am reliefat anterior, este Legea nr.302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, modificată și completată de Legea nr.224/2006.

A. Autoritatea competentă să emită mandatul european de aretare

În conformitate cu dispozițiile art.78 raportat la art.81 alin.1 din Legea nr.224/2006, instanța judecătorească care a emis un mandat de executare sau un mandat de aretare preventivă este competentă să emită un mandat european de aretare, fie din oficiu, fie la cererea procurorului.

B. Condiții de emitere a mandatului european de aretare

Instanța poate emite un mandat european de aretare doar pe baza unui titlu preexistent, care va putea fi un mandat de aretare sau un mandat de executare a pedepsei aplicate sau o hotărâre judecătorească prin care a fost aplicată o măsură de siguranță privativă de libertate¹³.

C. Difuzarea și transmiterea mandatului european de aretare

Regulile de difuzare și transmitere a mandatelor europene de aretare sunt stabilite de art.82, 83 din Legea nr.302/2004.

⁸ A se vedea și art.85 din Legea nr.224/2006 (cele 32 infracțiuni sunt : participare la un grup criminal organizat; terorism; trafic de persoane; exploatare sexuală a copiilor și pornografie infantilă; trafic ilicit de droguri și substanțe psihotrope; trafic ilicit de arme, muniții și substanțe explozive; corupție; fraudă, incluzând cea împotriva intereselor financiare ale comunităților europene, în înțelesul Convenției din 26.07.1985 privind protecția intereselor financiare ale Comunităților Europene; spălare a produselor infracțiunii; contrafacere de monedă, inclusiv a monedei euro; fapte legate de criminalitatea informatică; fapte privind mediul înconjurător, inclusiv traficul cu specii de animale și vegetale pe cale de dispariție; facilitarea intrării și șederii ilegale; omor și vătămare corporală gravă; trafic ilicit de organe și țesuturi umane; lipsire de libertate în mod ilegal, răpire și luare de ostatici; rasism și xenofobie; furt organizat sau armat; trafic ilicit de bunuri culturale, inclusiv antichități și opere de artă; înșelăciune; deturnare de fonduri; contrafacere și piraterie de bunuri; falsificare de acte oficiale și uz de acte oficiale falsificate; falsificare de mijloace de plată; trafic ilicit de substanțe hormonale și alți factori de creștere; trafic ilicit de materiale nucleare sau radioactive; trafic de vehicule furate; viol; incendiere cu intenție; crime aflate în jurisdicția Curții Penale Internaționale; sechestrare ilegală de nave și aeronave; sabotaj)

⁹ A se vedea art.88 alin.2 lit.c din Legea nr.224/2006

¹⁰ A se vedea art.88 alin.2 lit.g din Legea nr.224/2006

¹¹ Regatul Unit al Marii Britanii deși a adoptat legea de transpunere a deciziei- cadru, punerea ei în practică implică un act legislativ care extinde în mod expres această procedură la fiecare stat membru ce emite și execută mandatul european de aretare

¹² Aceste state pentru fapte comise până la 7.08.2002 aplică Convenția europeană de extrădare din 13.12.1957

¹³ A se vedea dispozițiile art.81 alin.1 lit.a, b din Legea nr.224/2006 și Infra.II pct.132

1. Difuzarea prin canalele Schengen și Interpol

În cazul în care nu se cunoaște cu precizie locul unde se află persoana solicitată, autoritatea judiciară emitentă trebuie să difuzeze mandatul european de arestare prin intermediul Sistemului de Informare Schengen sau, dacă nu este posibil să se recurgă la el, prin intermediul Organizației Internaționale de Poliție Criminală (Interpol)¹⁴.

Instanța emitentă va putea să recurgă, în prealabil, la introducerea descrierii persoanei în cauză în Sistemul de Informare Schengen, în condițiile art.95 din Convenția de aplicare a Acordului Schengen din 19.06.1990 raportate la art.6 din O.U.G. nr.128/2005¹⁵. Până la punerea în funcțiune în România a Sistemului de Informare Schengen, semnalarea se va face prin intermediul Sistemului Informatic Național de Semnalări, iar furnizarea datelor către Sistemul Informatic Național de Semnalări se va efectua prin Biroul SIRENE, de la data când acesta va deveni operațional. Instanța se poate adresa Biroului SIRENE direct sau prin intermediul Ministerului Justiției.

În cazul recurgerii la o astfel de procedură prealabilă, solicitarea instanței va trebui să cuprindă și datele inserate în art.95 din Convenția de aplicare a Acordului Schengen din 19.06.1990, respectiv : denumirea exactă a instanței și coordonatele acesteia; existența mandatului de arestare preventivă sau de executare a pedepsei închisorii ori a hotărârii judecătorești prin care a fost dispusă măsura de siguranță; natura și calificarea juridică a infracțiunii; descrierea circumstanțelor săvârșirii infracțiunii, inclusiv momentul, locul, gradul infracțiunii.

Datele referitoare la persoanele semnalate care trebuie să însoțească semnalarea corespund, în esență, conținutului mandatului european de arestare, astfel pentru ca semnalarea în Sistemul de Informare Schengen- Sistemul Informatic Național de Semnalări să echivaleze cu un mandat european de arestare trebuie completate cu celelalte informații prevăzute de la art.8 paragraful 1 din decizia- cadre preluat de art.79 alin.1 din Legea nr.224/2006.

Semnalarea în Sistemul de Informare Schengen- Sistemul Informatic Național de Semnalări echivalează cu un mandat european de arestare și pentru acest motiv, în cazul arestării persoanei solicitate instanța emitentă este obligată să transmită autorității de executare, în termenul indicat de către aceasta, originalul și traducerea mandatului european de arestare.

Atunci când persoana solicitată este deja localizată pe teritoriul unui alt stat membru al Uniunii Europene, nu este necesar să se procedeze la o difuzare prealabilă, ci este de preferat ca instanța emitentă a mandatului european de arestare să procedeze la transmiterea directă a mandatului însoțit de traducerea acestuia¹⁶.

2. Transmiterea mandatului european de arestare

Transmiterea trebuie efectuată prin orice mijloc¹⁷ lăsând o urmă scrisă și să permită autorității judiciare de executare să se asigure de autenticitatea documentului transmis¹⁸.

În conformitate cu prevederile art.83 alin.6 din Legea nr.302/2004, întotdeauna mandatul european de arestare se va transmite în copie și Ministerului Justiției, Direcția Drept Internațional și Tratatate.

D. Transferul temporar al persoanei solicitate

În situația în care mandatul european de arestare a fost emis în vederea urmăririi penale sau judecării persoanei solicitate, instanța română emitentă va putea, până la pronunțarea unei hotărâri de către autoritatea de executare pe procedura de predare, să solicite autorității de executare audierea persoanei solicitate¹⁹, sau transferarea temporară a persoanei solicitate²⁰. Această măsură este reclamată de necesitatea efectuării unor acte cu caracter urgent ori efectuarea

¹⁴ A se vedea art.82 alin.2 din Legea nr.224/2006

¹⁵ O.U.G. nr.128/2005 privind înființarea și funcționarea Sistemului Informatic Național de Semnalări, publicat în M.Of.nr.866 din 26.09.2005

¹⁶ A se vedea art.82 alin.1 din Legea nr.224/2006

¹⁷ fax, scrisoare, mesaj electronic a documentelor numerotate

¹⁸ A se vedea art.83 alin.1 din Legea nr.224/2006.

¹⁹ A se vedea art.19 din Decizia- cadru nr.584/JAI/13.06.2002

²⁰ A se vedea art.84 din Legea nr.302/2004.

unor acte care necesită prezența persoanei solicitate ori pentru preîntâmpinarea amânării repetate a cauzei.

În faza de urmărire penală, procurorul competent propune instanței care a emis mandatul european de arestare, și implicit, mandatul de arestare preventivă să solicite autorității străine de executare audierea persoanei solicitate pentru transfer.

E. Predarea persoanei solicitate către autoritățile române

Predarea trebuie să se facă în termen de 10 zile de la data rămânerii definitive a hotărârii pronunțate de autoritățile judiciare străine, cu excepția cazului de forță majoră sau existenței unui motiv legal de amânare a acesteia²¹. Depășirea termenului expres prevăzut de decizia- cadru poate conduce la punerea în libertate a persoanei solicitate²². În caz de forță majoră sau existenței unui motiv independent, autoritatea română competentă pentru preluare are obligația de a informa neîntârziat autoritatea străină asupra cazului care face imposibilă preluarea, urmând ca preluarea să fie efectuată cel mai târziu până la expirarea unui alt termen de 10 zile.

Atunci când instanța emitentă este informată asupra acordului pentru predarea definitivă sau temporară a persoanei căutate și asupra posibilității de realizare a preluării, din punct de vedere practic, se impune ca aceasta să informeze de îndată Ministerul Administrației și Internelor, Centrul de Cooperare Polițienească Internațională și să le transmită copia hotărârii judiciare străine.

În vederea punerii în practică a mandatului european de arestare în statul de executare, instanța emitentă trebuie să depună diligențe pentru a obține comunicarea duratei detenției efectuate în străinătate de către persoana solicitată²³.

Este de reliefat că, exceptând cazul în care persoana urmărită sau statul membru de executare a renunțat la principiul specialității, predarea nu permite decât efectuarea cercetărilor sau executarea pedepsei sau a măsurii de siguranță pentru care autoritatea judiciară străină a acordat predarea.

Dacă autoritățile de executare intenționează să amâne predarea pe motiv că persoana este subiectul unor proceduri penale sau trebuie să execute o pedeapsă în statul de executare, este posibil să dispună totuși predarea temporară în condițiile stabilite printr-un acord încheiat în scris²⁴ între instanța română emitentă și autoritatea de executare. Instanța română emitentă are obligația de a respecta condițiile stabilite prin acel acord.

F. Executarea unui mandat european de arestare emis de autoritatea judiciară a unui stat membru al Uniunii Europene

Autoritățile române competente să execute mandatele europene de arestare emise de autoritățile judiciare ale altor state membre, după intrarea României în Uniunea Europeană, sunt curțile de apel²⁵.

1. Primirea mandatului european de arestare

Atunci când autoritatea judiciară străină cunoaște locul unde persoana căutată se găsește pe teritoriul român, poate adresa direct mandatul european de arestare în original sau în copie autenticată pentru conformitate, prin orice mijloc sigur care lasă o urmă scrisă, curții de apel competente²⁶. Având în vedere că această transmitere nu este obligatorie, autoritatea judiciară a statului membru de emitere poate prefera să procedeze la difuzarea sa prin canalele Schengen sau Interpol.

În cazul în care autoritatea judiciară străină nu cunoaște locul unde se află persoana solicitată se face obiectul unui mandat european de arestare, ea va putea proceda la difuzarea mandatului²⁷. Este neîndoielnic că, în spiritul Deciziei- cadru din 13.06.2002, Sistemul de Informare Schengen ar trebui să constituie vectorul privilegiat de transmitere a mandatului european

²¹ A se vedea art.96 alin.1 și 2 din Legea nr.302/2004

²² A se vedea art.96 alin.4 din Legea nr.302/2004.

²³ A se vedea art.96 alin.final din Legea nr.302/2004

²⁴ A se vedea art.97 alin.2 din Legea nr.302/2004

²⁵ A se vedea art.78 alin.2 din Legea nr.302/2004.

²⁶ A se vedea art.82 alin.1 din Legea nr.302/2004

²⁷ A se vedea art.82 alin.2 din Legea nr.302/2004

de arestare, atunci când ansamblul informațiilor cu acest titlu vor putea fi transmise prin acest sistem. Totuși, cu titlu tranzitoriu, până la adaptarea la Sistemul de Informare Schengen, se prevede că o semnalare în acest sistem „echivalează cu un mandat european de arestare în așteptarea primirii originalului în formă brută și potrivită de către autoritatea judiciară de executare”²⁸. În acest interval de tranziție, originalul sau copia autentificării pentru conformitate a mandatului european de arestare trebuie să parvină curții de apel competente cel târziu într-un termen de 48 ore de la data arestării persoanei solicitate. Contrar prevederilor art.16 din Convenția europeană de extrădare din 13.12.1957²⁹, nerespectarea acestui termen nu este însoțită de nici o sancțiune.

Din economia textelor referitoare la procedura de extrădare observăm că legea nu precizează modalități de transmitere și de certificare pentru conformitate a mandatului european de arestare astfel că, instanțele ar putea interveni sub orice formă care permite să se asigure asupra autenticității sale, în special, prin intermediul dispozitivelor de transmitere prin fax securizate între Birourile SIRENE.

Mandatul european adresat instanțelor române va trebui să fie însoțit de o traducere în limba română sau în engleză și franceză, iar dacă instanța solicită ca traducerea să fie efectuată de către autoritatea judiciară emitentă, până la primirea traducerii procedura se suspendă.

Dacă curtea de apel căreia i s-a trimis mandatul european de arestare consideră că nu este competentă teritorial pentru a-i da curs, are obligația ca de îndată să transmită mandatul instanței competente și să informeze autoritatea judiciară a statului membru de emiter.

2. Procedura prealabilă

Potrivit dispozițiilor art.86 alin.2 din Legea nr.302/2004, de îndată ce a primit mandatul european de arestare, curtea de apel în a cărei circumscripție teritorială a fost semnalată prezența persoanei solicitate verifică dacă mandatul este însoțit de traduceri. În situația în care aceste traduceri lipsesc, curtea de apel va lua măsuri pentru traducerea în regim de urgență (cel mult 2 zile lucrătoare) a mandatului, fie va solicita autorității judiciare emitente să procedeze la traducerea acestuia, caz în care până la primirea traducerii procedura se suspendă. Dacă mandatul european de arestare este însoțit de traduceri sau imediat după primirea traducerii, instanța verifică mai departe dacă mandatul conține informațiile prevăzute la art.79 alin.1, solicitând dacă este cazul completarea datelor de către autoritatea judiciară emitentă.

În situația în care informațiile sunt complete, curtea de apel ia măsuri pentru identificarea persoanei, sesizând în acest scop procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel respectivă³⁰, care va lua măsuri pentru identificarea persoanei solicitate. Astfel, la acest moment, se are în vedere situația în care nu toate rubricile din mandat au fost completate și nu cazul special rezervat în art.88/1 alin.3 raportat la art.90 alin.7 și art.94 alin.2 referitoare la transmiterea unor informații suplimentare, necesare pentru a fi pronunțată o hotărâre cu privire la predarea persoanei solicitate.

Procurorul, după ce a verificat identitatea persoanei solicitate, o informează într-o limbă pe care o înțelege asupra existenței mandatului european de arestare al cărui subiect este, în funcție de informațiile de care dispune, fie pe baza mandatului european de arestare primit, fie pe baza celui de semnalare Schengen sau a formularelor Interpol, iar apoi, în termen de 24 de ore de la reținere o va prezenta în fața curții de apel competente.

Persoana solicitată beneficiază de dreptul de a fi informată cu privire la conținutul mandatului european de arestare, de a fi asistată de un apărător și de dreptul la un interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba română³¹.

3. Procedura în fața curții de apel

Dispozițiile art.89, 90 și 93 reglementează procedura în fața curții de apel.

²⁸ A se vedea art.9 din Decizia- cadru nr.584/JAI/13.06.2002

²⁹ România a ratificat Convenția prin Legea nr.56/1997, publicată în M.Of.nr.89 din 14.05.1997

³⁰ A se vedea art.88/1 alin.5 din Legea nr.224/2006

³¹ A se vedea art.91 din Legea nr.224/2006

În alin.1 al art.89 din Legea nr.224/2006 se prevede că „[î]n termen de 24 de ore de la reținere, persoana solicitată este prezentată instanței competente”, care procedează conform art.89, dispunând prin încheiere motivată arestarea persoanei solicitate.

Încheierea prin care instanța a dispus arestarea persoanei solicitate poate fi atacată cu recurs potrivit art.94, în termen de 24 de ore de la pronunțare sau oral în chiar ședința în care s-a pronunțat încheierea, dosarul urmând să se transmită instanței de recurs (Î.C.C.J.) imediat după motivare sau la expirarea termenului pentru motivare³². Având în vedere urgența care caracterizează întreaga procedură, dosarul poate fi transmis, prin orice mijloc care permite să se păstreze o urmă scrisă și care asigură autenticitatea actelor judiciare.

Cât privește motivarea și judecarea recursului legea distinge următoarele situații :

a. dacă recursul a fost declarat oral, motivele de recurs se formulează în scris, printr-un memoriu separat, care trebuie depus în termen de 24 de ore de la declarare;

b. dacă recursul a fost declarat în scris motivarea se face prin însăși cererea de recurs, neexistând în acest caz un termen separat prevăzut de lege pentru formularea motivelor de recurs;

c. recursul se judecă de către Înalta Curte de Casație și Justiție, în termen de cel mult 3 zile de la transmiterea dosarului; recursul nu este suspensiv de executare.

În conformitate cu dispozițiile art.89 alin.final din Legea nr.224/2006 instanța are obligația de a comunica autorităților judiciare emitente despre arestarea persoanei solicitate și, în cazul în care până la acest moment nu a fost primit originalul sau copia autentică a mandatului, solicită autorității respective remiterea originalului sau a unei copii autentice până la audierea persoanei, termen care nu poate depăși 48 de ore³³ coroborând dispozițiile art.90 alin.1 cu cele ale art.94/1 și art.94/2 putem concluziona că acest termen se calculează de la data la care hotărârea prin care s-a dispus măsura arestării a rămas definitivă.

Instanța poate să autorizeze statul membru de emiter să asiste prin intermediul unei persoane la procedura de judecată, fără însă ca statul emitent să devină parte în proces.

În ceea ce privește executarea mandatului european de arestare, legea distinge 2 situații:

a. persoana solicitată consimte la predarea sa³⁴, caz în care ea va fi informată asupra consecințelor juridice ale consimțământului ei și asupra caracterului său irevocabil, după acest moment.

Instanței îi incumbă obligația de a întreba persoana solicitată dacă intenționează să renunțe la regula specialității, iar în cazul unui răspuns afirmativ dacă constată că sunt îndeplinite condițiile legale de executare ale mandatului european de arestare, ea va pronunța în termen de 10 zile de la prezența în fața sa a persoanei solicitate o sentință definitivă prin care va lua act de consimțământul acesteia.

b. persoana solicitată declară că nu consimte la predarea sa³⁵, situație în care instanța se va pronunța în cel mult 5 zile de la data la care a avut loc audierea persoanei solicitate.

Dacă pentru pronunțarea hotărârii sunt necesare o serie de informații suplimentare, instanța conform prevederilor art.88/1 alin.3, art.90 alin.7 și art.94 alin.2 va solicita autorității judiciare emitente transmiterea în termenul fixat a informațiilor cerute, caz în care va trebui să se aibă în vedere termenul maxim de 60 zile, până la care se va amâna soluționarea cauzei.

În situația în care persoana solicitată a formulat opoziție la predare și a propus probe în vederea susținerii opoziției sale, dacă instanța încuviințează probele solicitate, se va administra de îndată sau va fixa în acest scop un alt termen de judecată³⁶.

În cazurile mai sus prevăzute, o asemenea informație suplimentară va putea fi solicitată doar în caz de erori clare în redactarea mandatului european de arestare sau atunci când se vor pune probleme de concurență între mai multe mandate, ori între un mandat european de arestare și o cerere de extrădare.

³² A se vedea art.94/1 alin.1- 6 din Legea nr.224/2006

³³ A se vedea art.90 alin.1 din Legea nr.224/2006

³⁴ A se vedea art.89, 90, 93 și 95 din Legea nr.224/2006.

³⁵ A se vedea art.94 alin.1 din Legea nr.224/2006.

³⁶ A se vedea art.90 alin.6 din Legea nr.224/2006

Pe durata procedurii, persoana solicitată poate fi pusă în libertate, caz în care instanța trebuie să ia măsurile necesare pentru a evita fuga persoanei solicitate³⁷, inclusiv să ia măsurile preventive prevăzute de lege (de pildă, persoana solicitată poate fi obligată să se supună la una sau mai multe obligații, în condițiile liberării sub control judiciar- art.160/2 Cod procedură penală). Totodată, instanței îi revine obligația de a informa procurorul general pentru ca persoana solicitată, liberată, să nu fie din nou arestată pe baza semnalmentelor care au motivat arestarea sa.

Instanța poate ordona ridicarea sechestrului sau modificarea obligațiilor controlului judiciar al persoanei solicitate precum și, atunci când aceasta se sustrage respectivelor obligații, să emită un mandat de arestare împotriva sa.

4. Transferul temporar al persoanei solicitate

Potrivit dispozițiilor art.92 alin.1 din Legea nr.224/2006, în situația în care mandatul european de arestare a fost emis în vederea urmăririi penale sau a judecării persoanei solicitate, în cursul procedurii, la cererea autorităților judiciare emitente curtea de apel va putea aproba predarea temporară a persoanei în cauză, stabilind condițiile și termenul până la care persoana solicitată va trebui returnată în România.

În cazul în care nu se acordă transferul temporar sau acesta nu este solicitat, autoritatea judiciară de executare română trebuie să-i dea o declarație persoanei solicitate, dacă este cazul, cu participarea persoanei desemnate de autoritatea judiciară emitentă, în conformitate cu legea statului membru emitent³⁸. Cu ocazia audierii persoanei solicitate instanța va avea obligația de a-i respecta drepturile procesuale a acesteia.

Din economia textului legal sus menționat rezultă că într-o astfel de situație nu este necesară formularea unei comisii rogatorii în materie penală care să aibă ca obiect audierea persoanei solicitate.

5. Controlul exercitat de către curtea de apel

Controlul exercitat de către instanță asupra executării mandatului european de arestare este diferit de cel efectuat de aceasta în materie de extrădare, concretizându-se în următoarele:

a. dacă în materie de extrădare potrivit dispozițiilor convenției europene de extrădare, verificarea îndeplinirii condiției dublei incriminări este obligatorie în toate situațiile, potrivit Deciziei- cadru nr.584/JAI/13.06.2006, dacă autoritatea judiciară străină a reținut o încadrare judiciară legată de cele 32 infracțiuni prevăzute în art.2 alin.2³⁹ și acțiunile considerate sunt, în temeiul legii statului membru de emiteră pedepsite cu privare de libertate pe o durată de 3 ani sau mai mare sau cu o măsură de siguranță privativă de libertate cu o durată similară.

Pentru celelalte categorii de fapte, prin dispozițiile art.85 alin.2 din Legea nr.224/2006 legiuitorul român a ales să lase la aprecierea judecătorului dacă execută mandatul european de arestare, când nu este îndeplinită condiția dublei incriminări.

b. cuantumul sunt controlate în exclusivitate din punct de vedere al legii statului membru emitent.

Astfel, atunci când faptele se află pe lista de 32 de categorii de infracțiuni, instanța verifică dacă faptele atribuite sunt pedepsite cu închisoare sau cu o măsură de siguranță privativă de libertate egală sau mai mare de 3 ani de legislația statului membru emitent.

În celelalte cazuri, faptele trebuie să respecte cuantumul de pedeapsă prevăzute de art.81 în privința legislației statului membru emitent.

Față de dispozițiile Convenției de extrădare observăm că în nici una din cele 2 cazuri reliefate nu mai există nici o condiție cu privire la pedeapsa aplicată sau prevăzută de legislația română.

c. prescripția în dreptul român nu mai poate constitui motiv de refuz al predării, cu excepția unor cazuri deosebite.

³⁷ A se vedea art.90 alin.9 din Legea nr.224/2006.

³⁸ A se vedea art.92 alin.3 din Legea nr.224/2006

³⁹ A se vedea și art.85 alin.1 din Legea nr.224/2006

Contrar dreptului de extrădare, predarea persoanei solicitate nu va putea fi refuzată pe motiv de prescriere a răspunderii penale sau a executării pedepsei în România, exceptând cazul în care faptele pentru care mandatul european de arestare a fost emis vor putea fi urmărite și judecate de către autoritățile judiciare române.

d. cetățenia română a persoanei solicitate nu constituie un motiv obligatoriu de refuz al predării.

Atunci când mandatul european de arestare a fost emis în scopul urmăririi penale, instanța poate subordona predarea condiției ca persoana solicitată să fie trimisă în România pentru a executa pedeapsa pronunțată eventual împotriva sa.

În cazul în care mandatul european de arestare a fost emis în scopul executării pedepsei trebuie să avem în vedere 2 situații:

- dacă pedeapsa pronunțată este compatibilă cu legislația română și autoritățile române competente se angajează să dispună executarea acestei pedepse instanța poate refuza predarea.

Executarea pedepsei va putea fi executată conform prevederilor art.115 și urm. din Legea nr.302/2004, cu acordul statului de emitere.

- dacă nu este cazul, predarea nu poate fi refuzată.

Motivele obligatorii de refuz ale predării sunt inserate în art.88 alin.1 din Legea nr.302/2004:

1.când, din informațiile de care dispune, reiese că persoana urmărită a fost judecată definitiv pentru aceeași faptă de către un stat membru, altul decât cel emitent, cu condiția ca, în cazul condamnării, sancțiunea să fi fost prescrisă, pedeapsa să fi fost grațiată ori infracțiunea să fi fost amnistiată sau să fi intervenit o altă cauză care împiedică executarea, potrivit legii statului de condamnare;

2.când infracțiunea pe care se bazează mandatul european de arestare este acoperită de amnistie în România, dacă autoritățile judiciare române au competența de a urmări acea infracțiune;

3.când persoana supusă mandatului european de arestare nu răspunde penal, datorită vârstei sale, pentru faptele pe care se bazează mandatul european de arestare, în conformitate cu legea română.

Motivele opționale de refuz sunt prevăzute de art.88 alin.2 din Legea nr.224/2006 și se referă la următoarele situații:

1.în situația prevăzută la art. 85 alin. (2) din lege; în mod excepțional, în materie de taxe și impozite, de vama și de schimb valutar, executarea mandatului european nu va putea fi refuzată pentru motivul ca legislația română nu impune același tip de taxe sau de impozite sau nu conține același tip de reglementări în materie de taxe și impozite, de vama și de schimb valutar ca legislația statului membru emitent;

2.când persoana care face obiectul mandatului european de arestare este supusă unei proceduri penale în România pentru aceeași faptă care a motivat mandatul european de arestare;

3.când împotriva persoanei care face obiectul mandatului european s-a pronunțat în alt stat membru al Uniunii Europene o hotărâre definitivă pentru aceleași fapte;

4 când persoana care face obiectul mandatului european a fost judecată definitiv pentru aceleași fapte într-un alt stat terț care nu este membru al Uniunii Europene, cu condiția ca, în caz de condamnare, sancțiunea să fi fost executată sau să fie în acel moment în curs de executare sau executarea să fie prescrisă, ori infracțiunea să fi fost amnistiată sau pedeapsa să fi fost grațiată potrivit legii statului de condamnare;

5.când mandatul european de arestare se referă la infracțiuni care, potrivit legii române, sunt comise pe teritoriul României;

6.când mandatul european cuprinde infracțiuni care au fost comise în afara teritoriului statului emitent și legea română nu permite urmărirea acestor fapte atunci când s-au comis în afara teritoriului român;

7.când, conform legislației române, răspunderea pentru infracțiunea pe care se întemeiază mandatul european de arestare ori executarea pedepsei aplicate s-au prescris, dacă faptele ar fi fost de competența autorităților române;

8. când autoritatea judiciară română competența a decis fie să nu urmărească, fie să înceteze urmărirea persoanei solicitate pentru infracțiunea pe care se bazează mandatul de arestare european.

e. Hotărârea curții de apel

Curtea de apel decide asupra cererii printr-o hotărâre motivată în sensul predării sau refuzului de predare ori predare condiționată.

Sentința penală pronunțată în cauză va fi notificată, conform normelor de drept comun, persoanei solicitate la sediul unității unde este deținută sau, dacă a fost pusă în libertate, la ultima adresă declarată, precum și autorității judiciare emitente⁴⁰.

Hotărârea definitivă se comunică autorităților judiciare emitente a mandatului european de arestare, organelor de poliție competente, precum și Ministerului Justiției.

f. Căile de atac împotriva hotărârii pronunțate de curtea de apel

În privința căilor de atac ce pot fi exercitate împotriva încheierilor pronunțate de curțile de apel în materie, situația este diferită, în funcție de cum persoana solicitată a consimțit sau nu predarea sa. Dacă în prima situație hotărârea pronunțată în primă instanță este definitivă, în cea de-a doua situație, în concordanță cu prevederile art.17 paragraful 3 și 4 din decizia- cadru, legiuitorul român a prevăzut un termen de recurs de 5 zile, care curge de la pronunțare, dacă persoana solicitată a fost prezentă și de la comunicare, dacă persoana solicitată a lipsit la data pronunțării⁴¹. Dosarul se înaintează Înaltei Curți de Casație și Justiție imediat ce recursul a fost motivat sau la expirarea termenului de motivare și se judecă în cel mult 3 zile de la data transmiterii dosarului. Recursul declarat este suspensiv de executare.

g. Predarea persoanei solicitate autorităților judiciare din statul de emitere

Condițiile de predare sunt definitive în art.69 și 97 din Legea nr.302/2004 și întrucât textul legal este explicit nu ne propunem să ne oprim asupra acestei probleme.

h. Situații deosebite

h^I. Cereri de predare și de extrădare concurente

Art.99 prevede procedura aplicabilă în situația în care mai multe state au emis un mandat european de arestare împotriva aceleiași persoane, inclusiv pentru fapte diferite, precum și procedura aplicabilă în caz de concurență între un mandat european de arestare și o cerere de extrădare. Dacă în primul caz alegerea mandatului european de arestare de executat este făcută de către curtea de apel, la nevoie după consultarea Eurojust, ținând seama de locul săvârșirii faptei, gravitatea infracțiunii, data emiterii mandatelor, precum și motivul emiterii acestora (în vederea urmăririi penale, a judecării sau executării pedepsei și măsurii de siguranță), în al doilea caz, curtea de apel decide amânarea pronunțării hotărârii de predare până la primirea actelor justificative și susținerea cererii de extrădare și decide asupra priorității mandatului european de arestare sau a cererii de extrădare în funcție de condițiile inserate în convenția sau acordul aplicabil.

h^I. Dispoziții speciale

Acestea se referă la aplicarea în timp a procedurii mandatului european de arestare și la aplicarea eventuală a principiului reciprocității.

În prima situație trebuie să ne raportăm la prevederile art.32 din decizia- cadru, care permit statelor membru să formuleze, cu prilejul adoptării instrumentului, o declarație care să indice că, în calitate de state membre de executare, vor continua să aplice procedura de extrădare pentru cererile referitoare la faptele comise înainte de o dată indicată⁴².

În cea de-a doua situație, trebuie să avem în vedere că unele state membre au prevăzut sau ar putea prevedea invocarea principiului reciprocității⁴³ pentru a exclude din procedura mandatului european de arestare executarea mandatelor emise de un alt stat membru în cazurile în care acest stat ar refuza el însuși să aplice procedura aceasta.

h^{II}. Dispoziții tranzitorii

⁴⁰ A se vedea art.102 alin.1 din Legea nr.224/2006

⁴¹ A se vedea art.111 alin.3 din Legea nr.224/2006

⁴² A se vedea Infr.cap.II secț.C

⁴³ Cazul Belgiei

Semnalările introduse în sistemul Schengen înainte de intrarea în vigoare a prevederilor deciziei- cadru vor fi considerate ca valorând drept titlu de arestare sub rezerva transmiterii ulterioare a originalului sau a copiei autentificată pentru conformitate a mandatului european de arestare.

Pentru persoanele arestate conform unei cereri de arestare provizorie atunci când cererea de extrădare nu a parvenit înainte de intrarea în vigoare a procedurii mandatului european de arestare, procedura aplicabilă este cea a extrădării, cu excepția cazului în care un mandat european de arestare în original sau în copie conformă este primit în termen de 40 de zile de la arestarea preventivă a persoanei solicitate.

Este de semnalat faptul că, în conformitate cu dispozițiile art.108 alin.2 din Legea nr.302/2004, procedura mandatului european de arestare nu se aplică la procedurile de extrădare care au fost deja inițiate.

III. Concluzii

Modificările și completările aduse Titlului III „Mandatul european de arestare” prin Legea nr.224/2006 permit o aplicare corectă a procedurii mandatului european de arestare, întrucât prin completările făcute se reglementează expres drepturile și garanțiile procedurale de care se bucură persoana solicitată (art.89- 91, art.94/1 și art.94/2). Totodată, prin modificarea art.77 și 85 alin.1 s-a reușit transpunerea exactă a deciziei- cadru, fiind eliminate erorile existente în vechea reglementare. Modificarea și completarea textului art.81 acoperă un viciu al textului inițial al legii –absența reglementării procedurii de emitere a unui mandat european de arestare de către instanțele române competente. Cât privește modificările aduse art.82 și art.83 observăm că prin acestea se asigură transpunerea exactă a deciziei- cadru, iar cele aduse art.100 și 102 s-au îndreptat unele erori materiale evidente din vechiul conținut legal.

Legea nr.224/2006, pe segmentul supus analizei, corespunde în totalitate exigențelor impuse de decizia- cadru în materie, însă nu putem să nu semnalăm și anumite lacune ale legii, care pot să creeze disfuncționalități în activitatea judiciară. Astfel, art.89 alin.3 prevede că instanța dispune arestarea persoanei solicitate prin încheiere motivată, în cazul solicitării de către statul emitent de a se preda persoana solicitată. În practica judiciară față de modul de formulare a textului legal se pot crea confuzii. Față de reglementările cuprinse în Titlul III apreciem că într-o atare situație, judecătorul din statul solicitat va dispune emiterea unui nou mandat, este vorba de mandat de arestare preventivă, cu respectarea tuturor dispozițiilor prevăzute de Codul de procedură penală, a celor internaționale care guvernează materia arestării preventive.

Un alt aspect pe care dorim să-l semnalăm este cel referitor la hotărârea instanței prin care se ia act de consimțământul persoanei solicitate (art.93 alin.1). Legiuitorul nu a înțeles să precizeze în mod expres că este vorba de o sentință sau încheiere penală, ceea ce ar putea conduce la o practică neunitară pe acest segment. Față de conținutul textului legal, văzând și prevederile art.311 Cod procedură penală, precum și ale art.94, 94/1 inclusiv, din lege caracterul definitiv al unei asemenea hotărâri (art.93 al.final), apreciem că această hotărâre nu poate fi decât sentință.

Față de aspectele semnalate opinăm că legiuitorul trebuie să intervină în sensul modificării legii, pentru că de rigoarea textului normativ depinde aplicarea unitară, corectă și eficientă a legii.

Bibliografie:

1. Legea nr.302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală
2. Legea nr.224/2006 pentru modificarea și completarea Legii nr.302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală
3. O.U.G. nr.128/2005 privind înființarea și funcționarea Sistemului Informatic Național de Semnalări
4. Decizia- cadru nr.200/584/JAI a Consiliului Europei privind mandatul european de arestare
5. Convenția europeană de extrădare din 13.12.1957